

Незважаючи на значну кількість публікацій про нього, його наукова та особиста еволюція все ще не отримала достатнього висвітлення для подібного висновку.

В цілому ж, книга читається з захопленням: політ думок, нові чисельні факти, їх тлумачення, емоційні оцінки заставляють повертатись до тексту знову і знову. Читачі знайдуть кожен для себе матеріал, бо ж наочно представлені два століття одеського наукового та культурного життя. І саме такі праці потрібні не тільки для одеського, але й для європейського читача. Отож побажаємо Д. П. Урсу, щоб книга була переведена на європейські мови і з нею могли ознайомитись читачі європейських країн.

О. Б. Дьомін

УДК 92:929САМОЙЛОВ

ПАМ'ЯТІ ФЕДОРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА САМОЙЛОВА

Зовсім нещодавно нашому колезі, кандидату історичних наук, професору кафедри нової та новітньої історії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Ф. О. Самойлову виповнилось 65 років. Незважаючи на те, що були певні негаразди із здоров'ям, Федір Олександрович збирався підлікуватись та продовжити писати. Але не судилось...

Для нього визначальними були три риси: він завжди відчував себе одеситом, завжди мав бажання працювати над історичними текстами і завжди думав про сина та родину. Перше зростало в батьківському будинку на вільному одеському повітрі, на березі моря, куди разом із товаришами постійно бігав, в дитячій бібліотеці, книжками якої він зачитувався, доповнювалось місцевим колоритом 50-х років ХХ століття. Друге виховувалось батьківським прикладом, розповідями про війну, зануренням в історичний матеріал, рисами характеру такими як обов'язковість та вимогливість до себе. Третє прийшло із студентським коханням, ранньою відповідальністю за родину, тісним духовним зв'язком із сином Олександром.

Його біографія достатньо типова для радянської людини. Народився він 12 грудня 1948 р. в робітничій сім'ї. Батько – Олек-

сандр Федорович був водієм, а мати Євгенія Степанівна – домогосподаркою. Потім були школа, комсомол, з 1966 р. по 1971 р. – студентські роки на історичному факультеті Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Потім – нетривале вчителювання в Татарбунарській середній школі Одеської області і служба в лавах армії. Усе це визначило його потяг до викладацької та наукової роботи.

В 1974 р. Ф. О. Самойлов зайняв посаду асистента кафедри історії СРСР історичного факультету рідного університету. Тут під керівництвом доцента П. Г. Чухрія він розпочав і завершив роботу над кандидатською дисертацією «Участь робітничого класу УРСР в управлінні виробництва в роки восьмої п'ятирічки», захист якої відбувся в 1981 р. З 1982 року Ф. О. Самойлов став заступником декана факультету професора З. В. Першиної.

Ці ж роки були заповнені постійною кропіткою роботою в суспільних організаціях університету і міста: відповідальний секретар Одеського обласного відділення Товариства радянсько-угорської дружби, голова профспілкового бюро факультету, заступник секретаря партійної організації факультету. Ознайомлення з механізмом учбового процесу дозволило йому в жовтні 1988 р. зайняти посаду завідувача кафедри історії СРСР. Наступні роки були пов'язані із складним часом перебудови історичної освіти і науки вже в умовах незалежної України. Отож на долю Ф. О. Самойлова прийшла складна робота по приведенню кафедральної учбової документації та учбового процесу до нових вимог.

Одночасно в 1993 р. він розпочав роботу над докторською дисертацією «Інтелігенція України під час революції 1905-1907 рр.». Із 1996 р. Ф. О. Самойлов очолив об'єднану кафедру, що зберегла назву кафедри нової та новітньої історії (кафедра історії Росії та СРСР влилась до неї). На цій посаді він перебував до 2008 р.

Основні напрями історичних досліджень Ф. О. Самойлова так чи інакше мають краєзнавчу спрямованість: публікації джерел, учбові посібники, розділи в колективних працях, статті присвячені історії Одеси та Одещини. Важливе місце в ній займає й історія університету. Під керівництвом Ф. О. Самойлова було захищено декілька кандидатських дисертацій.

Історичному факультету Одеського національного університету Федір Олександрович Самойлов віддав усе своє життя, починаючи від студентської лави і закінчуючи професором кафедри. Для нього завжди важливим було те, що він є одесит, історик, батько. Для усіх, хто пам'ятав Ф. О. Самойлова, він залишиться висококваліфікованим професіоналом-викладачем, науковцем-краєзнавцем, працями якого буде користуватись ще не одне покоління молодих одеських істориків.

О. Б. Дьомін

УДК 92:929ГРЄВЦОВА

СЛОВО ПРО ПРОФЕСОРА ІРЕНУ СВІТОЗАРІВНУ ГРЄБЦОВУ

Спілкування с цією жінкою завжди викликає захоплення. Захоплення думками, манерою розмови та викладу ідей, розсудливістю, практичними порадами, відсутністю роздратування, навіть після зовсім безглузких запитань, розумінням клопотаності співбесідника. Та головне, завжди чарівна посмішка, яка і надихає, і обеззброює. Коли Ірена Світозарівна входить на кафедру, здається, що в помешканні зразу становиться світліше і тепліше.

Ці людські якості гармонійно поєднуються в ній з високим професіоналізмом. Чисельні монографії і статті підтверджують дану характеристику. Підвалини цього закладались на історичному факультеті Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Але шлях до нього виявився звивчастим. І. С. Гребцова народилась 10 жовтня 1950 року в далекій Казані в родині військовослужбовця. Особа батька Світозара Боц заслуговує на особливу увагу. Словенець за місцем народження, активний учасник національно-визвольної боротьби в Югославії часів Другої світової війни, нагороджений чисельними орденами та медалями, був спрямований на навчання до Радянського Союзу. Тут в його долю втрутились міждержавні югославсько-радянські відносини: конфлікт Сталіна з Тіто закотив дорогу до дому тим, хто перебував в радянській країні. Почалась довготривала служба в лавах Радянської армії. Разом з батьком, якому приходилось міняти гарнізо-